

Kort sagt

Ebbe Iversen (E. I.)
Ib Monty (I. M.)
Peter Schepelern (P. S.)
Kaare Schmidt (K. S.)
Per Calum (P. C.)
Mads Egmont Christensen (M. E. C.)

ALAMBRISTA – DEN ILLEGALE

Instruktør: ROBERT YOUNG

Roberto er en mexikansk landarbejder, der forlader sin kone og sit nyfødte barn for ligesom tusinder af sine landsmænd at gå illegalt over grænsen til USA, i håbet om at kunne tjene penge i Californien. Robert Young har i sin film, der solidt placerer sig inden for den halvdokumentariske problemfilmgenre, helt bevidst typificeret tilfældet Roberto og undgået enhver dramatisering. Roberto er i filmen i højere grad end en individualiseret person en repræsentant for et problem, som alle kender, men som ingen gør noget ved. Filmen er derfor også snarere dramatiseret journalistik end nogen kunstnerisk bearbejdelse af virkeligheden. Men inden for sine selvvalgte begrænsninger er »Alambrista« en velafvejnet og sympatisk film. (Alambrista – The Illegal – USA 1977). I.M.

CHARLY OG STEFFEN

Instruktør: HENNING KRISTIANSEN

Henning Kristiansens debut som soloinstruktør med denne follow-up til den fortjente populære »Mig og Charly« afslører ubarmhertigt, at han bør blive bag sit kamera, og at den første films kvaliteter må tilskrives medinstruktøren Morten Arnfred. Beretningen om den århusianske genforening mellem studenten Steffen og klunseren Charly samt Steffens gryende politiske og sociale bevidsthed er en fæl fuser – stift og livløst instrueret, fyldt med overflødige nærbilleder og urytmiske staccatoklip, og baseret på et manuskript, hvis dramatiske vægtløshed kun overgås af dets pædagogiske eftertrykkelighed. Væmmelige burgøjsere og bolighajer sættes op over for friske boligaktivister og muntre gruppeteaterspillere, der snakker meget om arbejdsløshed, forurening og atomkraft. I denne flokkeltyngede papmaché-verden kan Allan Olsen og Kim E. Jensen trods talentfuld troværdighed intet nyt lægge til rollerne som Charly og Steffen, og Ghita Nørby kan slet ingenting stille op. Jacob Groths musik er god, men filmen har erstattet forgængerens varme og charme med knaster kalkulation, der bare kalkulerer helt forkert. (Danmark 1979). E.I.

GOLDEN GIRL

Instruktør: JOSEPH SARGENT

Det er den nøje planlagte og programmerede fremelskning af vindere, et af de mange skræmmende fænomener inden for den moderne sportsverden, som Sargent tilspidser med maksimal effektivitet i sin uhyggelige historie om det blonde vindunder Goldine Serafin, der er bestemt til at vinde 100, 200 og 400 m løb ved de olympiske lege i Moskva i 1980. For stedfaderen, dr. Serafin (atter den gale videnskabsmand med tysk accent – et lidt for nemt knæfald for konventionerne) er de olympiske sejre dog kun et biprodukt. Hans ærinde er den gamle drøm om at skabe en ny menneskerace af fysisk fuldendte individer, og det fører nok filmen lidt for meget over i det sciene fiction-agtigt uforpligtende. Men som helhed holder Sargent sig ganske tæt på virkeligheden, og han mestrer fint den stigende spænding i historiens forløb og økonomiserer suverænt i den gradvise afdækning af sandheden om den robotagtige pige. Man nikker genkendende til Sargents teknik, som han så virtuost udfoldede i »Togkapring«, og spillet er brillant. (Golden Girl – USA 1979). I.M.

Scene fra »Heroes«

HEROES

Instruktør: JEREMY PAUL KAGAN

I 1934 fandt Claudette Colbert og Clark Gable hinanden i en Greyhoundbus på vej gennem Amerika i »Det hændte en nat«, og det er næppe helt utilsigtet, at »Heroes« bringer Capras moderne komedie tilbage til ens tanker. Filmens par finder også på en bustur sammen i troen på og viljen til at lade kærligheden overvinde modsætninger og problemer. Men verden har forandret sig på 43 år, og der er flere dissonanser i den romantiske komedie fra 1977 end i den sofistikerede fra 1934. Sally Field er måske ikke så langt fra Colbert. Også Field er en pige, der er kommet i tvivl om, hvor vidt det er den rette mand, hun er ved at gifte sig med. Men Henry Winkler er en nutidig antihelt. Han er en Vietnamveteran, der er stukket af fra det psykiatriske hospital, hvor han er under behandling. Han nærer en bizar drøm om sammen med nogle krigskammerater at starte en ormefarm. Men en af veteranerne er gået helt i stå på familiegården, skildret i meget bevægende scener. I det hele taget får »Heroes« i komediens form bragt os

ganske tæt ind på, hvad krigens omkostninger har været for den enkelte. Og selvom filmen langtfra er fuldendt, er det en komedie med god mening i. Vietnam-efterbyrden bliver nok så velkarakteriseret i Kagans film som i nogle af de mere ambitiøse film, der mere demonstrativt går løs på de hjemvendendes problemer, og Henry Winkler og Sally Field spiller fint afstemt op mod hinanden. (Heroes – USA 1977). I.M.

HISTORIEN OM EN MODER

Instruktør: CLAUD WEEKE

Det er ingen let sag at gengive eventyret, med dets delikate sammenblanding af uvirkelighed og eventyrlig logik, i filmisk form. For at komme ud over den reale films alt for pågående fotografiske realisme, vælger de fleste at formidle eventyrmateriale via en eller anden form for animationsteknik. Weeke, der for nogle år siden vakte international opmærksomhed med en æstetisk velplejet kortfilm om Skagen, har imidlertid lavet sin version af H.C. Andersens eventyr om moderen, der kæmper for at få sit døde barn tilbage, som »rigtig« film, og som venteligt giver det da også anledning til stilistiske problemer, til uegalitet i fortællingens niveau'er. Forsøget på at modernisere historien samtidig med at det universelle, almengyldige i eventyret respekteres, er ikke vellykket. At lade moderen give afkald på sit barn til slut, fordi Døden i to hypotetiske fremtidsvisioner kan vise hende, at der er lige stor chance for at hendes barn vokser op til at blive kriminaliseret narkoman og til at blive en fad socialistisk indpisker, virker direkte latterligt. Men i stedet for at pege på alt det, som næsten på forhånd er dømt til at mislykkes i et sådan projekt, kan man pege på, at der faktisk også er scener og små øjeblikke, hvor det med overvældende odds imod sig lykkes at skabe en surreal eventyrstemning: slumbaggården i sær teatralisk belysning, hvor Bodil Udsen står med fejekosten mellem skraldebøtterne og siger til den fortvivlede moder (Anna Karina i sin karrieres anden danske filmrolle): »Jeg er Natten!« Det filmiske eventyr er ikke nogen taknemmelig genre, men i sådanne enkelte øjeblikke er det lige ved at lykkes Weeke at overbevise os om, at det, han prøver, kan lade sig gøre. (Danmark 1979). P.S.

KAPLØB MED TIDEN

Instruktør: NICHOLAS MEYER

Nicholas Meyer er forfatter til nogle sjove bøger, hvor facts og fiktion sammenstilles på en original måde. Den succesfulde »The Seven Per Cent Solution« (der også blev filmatiseret, jf. KOS nr 135) handler f.eks. om Sherlock Holmes' møde med Sigmund Freud. I sin debut som filinstruktør fortsætter Meyer denne linie: H. G. Wells skrev ikke bare en roman om en tidsmaskine, han konstruerede faktisk en, som hans ven, lægen dr. Stevenson undslap med, da det blev afsløret, at han levede et dobbeltliv og lejlighedsvis var Jack the Ripper. Da den forrykte morder (spillet af David Warner) flygter til fremtiden (Los Angeles

1979), sætter Wells (Malcolm McDowell) efter ham. Hans samvittighed forbyder ham at lade denne galning husere i en fremtid, som han har de allerstørste forventninger til. Intrigen, med mindelser om Rene Clairs »It Happened Tomorrow«, er, selv på sine egne præmisser, bestemt ikke bare nogenlunde vandtæt (bare et eksempel: Hvorfor kommer tidsmaskinen tilbage til Wells' kælder efter Stevenson har brugt den, når den åbenbart ikke vender tilbage til kælderens, da Wells har brugt den, men bliver i L.A.?). Men filmen er rig på underholdende indfald og får god spænding og mange pudsigheder ud af at se på nutiden som science fiction utopi. (Time After Time – USA 1979). P.S.

KRIG OG KÆRLIGHED

Instruktør: PETER HYAMS

Film-melodramaets højdepunkt lå i 50'erne. I den følgende tid svandt interessen for de store, enkle følelser, men nu skulle der være basis for en renaissance. Det nyeste skud på stammen er »Hanover Street«, der allerede i titlen vækker minder om den klassiske tåreperser »Waterloo Bridge«. Vi er da også tilbage i England under krigen. En amerikansk bomber-kaptajn og en engelsk, gift kvinde oplever den store kærlighed, der slutter med tårer i øjnene, da de ikke får hinanden. Amerikaneren har endda delt sin tid mellem hende i bløde modlysbilleder og (uden at vide det), hendes mand, en skrivébords-spion, som han ved et genrekarakteristisk tilfælde må redde fra tyskerne i Frankrig. Ingredienserne svarer altså til den danske titel, men det er dog genre-atypisk, at krigen ikke er kærlighedens tragiske hindring. Krigen giver anledning til en masse gode, absurde vitser, mens kærligheden er personernes (kvindens) eget valg. Genren rummer alt fra det kunstnerisk dydborende til det pladdersentimentale. Denne film er nærmest det sidstnævnte, men den er ikke følelsesprostituerende som f.eks. »Love Story«. Den er ren overflade, men netop også »ren«. Den præsterer intet andet end at vise nogle af genrens smukkeste klicheer. Hvis kærligheden til genren er stor nok til at ofre et par timer af sit liv til at se hvor smukt det kunne have været, så er man lige til at tørre op med en svamp, når den supercharmerende Harrison Ford og den underskønne Leslie-Ann Down finder ind i hinandens arme mens musikken når crescendo og bombeeksplosionerne farver baggrunden gyldenrød. Melos + drama = melodrama! (Hanover Street – USA 1979). K.S.

LUK ØJNENE OG SKYD

Instruktør: ROBERT ALDRICH

Næppe nogen anden instruktør med et vist ry i intellektuelle kredse er så svingende i talentets vidtløftige udfoldelser som Robert Aldrich. Efter det velkonstruerede og meningsfyldte melodrama »Raketbase 3« fulgte den grove Joseph Wambaugh-filmatisering »The Choirboys«. Og nu kommer så en leddeløs, såkaldt komedie med Gene Wilder som jødisk rabbi ene og forladt på prærien i år 1850 indtil han samles op af en skrap revolver-

mand, der bliver rabbiens beskytter under den lange rejse fra Philadelphia til San Francisco. Filmens komedieindslag er forcerede og umorsomme, og Gene Wilder overspiller sin naivt-elskelige personlighed så stærkt, og så ensidigt, at han ender med at blive en irritation. Filmen rummer nogle få kuriose og pænt underholdende sekvenser, ikke mindst rabbiens og revolvermandens tilfangetagelse af indianere, men som helhed er filmen en misforståelse fra Aldrichs side og et vidnesbyrd om, at komedien er noget han bør holde sig fra. (The Frisco Kid – USA 1979). P.C.

OLSEN-BANDEN OVERGIVER SIG ALDRIG

Instruktør: ERIK BALLING

Den løbende serie om Olsen-bandens meriter har, bortset fra de første to film, hvor ingen nøjagtig vidste, hvad Egon, Benny og Kjeld egentlig kunne bruges til, været et konstant lyspunkt i dansk film. Det høje og i bedste forstand professionelle stude, som Balling har evnet at præstere i film efter film er enestående, og kun vores tilvænning kan få det til at synes mindre. Hvilket forsåvidt er udmærket, fordi der således sættes en standard for andre filmfolk at leve op til. »Olsen-banden overgiver sig aldrig« er nr. 11 i serien, og efter en vemodig før-forstekter-sekvens konkluderer Egon, at tiden nu er inde til at begå, hvad der er næsten legale forbrydelser, hvilket viser sig at være noget med tomme selskaber, en drøm om at overtage Magasin du Nord og i sin konsekvens et anslag mod politikeres udsalg af Danmark til Fællessmarkedet. Bandens kupforsøg er mange, og skønt jeg savner et virkeligt *clou* (i lighed med f.eks. »Elverhøj«-sekvensen i »Olsen-banden ser rødt«), så er der megen blid morskab i de variationer, som denne films kup byder på. Og hvis Poul Bundgaard's Kjeld denne gang er blevet næsten for flæbende ynkelig, så er Grunwalds Benny og Sprogøes Egon i solid form, som også en række biroller er det. Ikke mindst Axel Strøbyes veloplagt servile politiinspektør. (Danmark 1979). P.C.

RINGENES HERRE

Instruktør: RALPH BAKSHI

Tolkiens roman »Hobbiten« samt trilogien »Ringenes herre« har for mange været noget af en åbenbaring. Siden trilogiens udgivelse i midten af halvtredserne er værket blevet genstand for en næsten kultisk dyrkelse, og animations-filmeren Ralph Bakshi har nok skønnet, at en film over Tolkiens fortællinger ville være en sikker økonomisk succes, fordi alle læsere også måtte se filmen. Og måske spiller det ingen rolle, at filmen er så rablende talentløst lavet. Den teknik Bakshi har benyttet – først at filme historien »live« for dernæst at animere ovenpå – virker i hvert fald i dette tilfælde som et enormt tilbageskridt. Værre endnu er det, at Bakshi totalt har overset (eller måske ikke magtet) at eventyrets personer må karakteriseres ordentligt for at interessere, men bortset fra enkelte tilløb til noget sådant er personerne generelt flade og intetsigende. Stilistisk er filmen et slemt mismask af modstridende påvirkninger. Baggrundstegninger med inspiration (hvis det ellers er ordet) fra Rembrandt, et fødselsdagsselskab lavet à la Breughel og personer så tuttenuttede som om tegnefilmens udvikling var gået i stå i tyverne. I stedet for at være det avancerede værk, som en opblæst Ralph Bakshi under et pressemøde forud for filmens premiere hævdede, er filmen mere egnet til at låse en mængde mennesker fast i en absolut overbevisning om at tegnefilm kun er for børn og barnlige sjæle. Thi hvem vil ellers gide interessere sig for en primitiv film som denne? (The Lord of the Rings – USA 1978). P.C.

ROCKY II

Instruktør: SYLVESTER STALLONE

At den måtte komme – med samme kommercielle lovmæssighed som returkampen i professionel bokning – fortsættelsen af legenden om hvordan den hjertensgode men potentielle sociale taber, Rocky Balboa, viste sig selv og en undrende omverden, at han ikke bare var *just another bum from the neighbourhood*, var at vente. Overraskende er det imidlertid, at den nye film er så bemærkelsesværdigt uholdelig. For Sylvester Stallone, der foruden at være hovedrolleindehaver og manuskriptforfatter, også har instrueret, er ganské afgjort ikke nogen inhabil filmhåndværker. »Rocky II« er vespillet. Dens *mise-en-scène* er professionel og den fortæller faktisk sin »historie« i et afvekslende og ofte medrivende tempo. Sagen er, at end ikke disse formelle egenskaber magter at tilsløre det ny manuskripts grundholdning og ej heller dets bastante, usammenhængende og klichefyldte opbygning. Følgelig er både den capraske humor og den nødvendige ironiske distance til figurerne, der kendetegnede Avildsens første film, vejet til fordel for den slettest tænkelige form for ultraamerikansk naiv idealisme. For at retfærdiggøre den ekspresionistiske fortælle måde filmen særligt mod slutningen betjener sig hæmningsløst af, manøvrerer Stallone sit alter ego dybt ind i en i hvert fald for et dansk filmpublikum absurd eventyrverden, som er lige så forvirrende som den er

uinteressant. Og resultatet: Efter slutningens groteske inferno – sportslig udfoldelse, kamp på livet eller utilsløret voldsudspensning, det hele er øjensynligt eet fedt – griber man sig selv i at sidde og ønske, at begge kombattanterne var blevet liggende for ikke siden at rejse sig. (Rocky II – USA 1979). M.E.C.

SIKKEN ET OVERTRÆK

Instruktør: NOEL BLACK

Black lavede for mange år siden en velturneret kortfilm om skate board-sporten («Skaterdater»), som også blev vist herhjemme. Han debuterede som spillefilminstruktør i 1968

vet om den aldrende Simone de Beauvoir. En række af hendes venner og bekendte fortæller, i samtale med Beauvoir, mere eller mindre godvilligt det, hun gerne vil høre. De komplimenterer hende og bekræfter hende respektfuldt i hendes synspunkter. Beauvoir har, i hvert fald i visse kredse, indlagt sig uvivselig hæder for sit kvindepolitisk pionerværk, »Det andet køn« (1949). Hendes ikke just vitale fiktionsværker er altid blevet modtaget med respekt, og hendes store memoireværk har, især hvad førstedelen angår, fundet mange læsere. Men med årene bliver det mere og mere klart, at denne feministiske, individualistiske, integritets-forsvarende kvinde af en ironisk skæbne er henvist til først og fremmest at påkalde sig samtidens – og måske i endnu højere grad eftertidens – interesse, fordi hun gennem et helt liv har stået en af århundredets største forfattere nær. Hun fremstår i filmens lange, men ikke uinteressante monologer bestemt som et intelligent og udmærket menneske, men hun virker for humorløs og ukunstnerisk til rigtig at fascinere. Man glæder sig hver gang den underlige gamle mand med de mærkelige øjne i nogle scener hist og her får ordet. Han er troldmanden, hun er allerhøjest hans lærling. (Simone de Beauvoir – Frankrig 1978). P.S.

TANGODRØMME

Instruktør: JEAN-DANIEL POLLET

I 1958 lavede Jean-Daniel Pollet den underfundige kortfilm »Pourvu qu'on ait l'ivresse« (herhjemme udsendt af SFC under titlen »I den syvende himmel«). Den var i tråd med tidens nouvelle vague-spillefilm en ironisk og følsom serie observationer omkring en genert og grim ung mand, der på en parisisk danse-restaurant forgæves søgte at komme i kontakt med pigerne. Den uforglemmelige grimorian blev spillet af Claude Melki. Siden har Pollet og Melki lavet flere film sammen, men ingen af dem har været vist i Danmark. Det er derfor ganske mærkeligt at se »Tangodrømme«, fordi den helt bogstaveligt tager tråden op fra kortfilmen. Claude Melki har stadig besvær med kvinderne, men han lærer at danse tango og med en luder fra kvarteret danner han par, og de vinder det ene mesterskab efter det andet. »Tangodrømme«, der bl.a. kan ses som en ironisk kommentar til Bertoluccis overvurderede »Sidste tango i Paris«, er en kurios og kapricøs film, der ikke er så morsom i udførelsen som i intentionerne. Det lidt fortænkte blokerer for den befriende humor, i situationerne, men også i Melkis figur, der er sammenstukket af inspirationer fra Chaplin, Keaton og Jerry Lewis. Filmen er bedst, når den satiriserer over dansekonkurrencemiljøet. Det lykkes den imidlertid ikke at udløse de videre perspektiver om dansens, dvs. kunstens befriende virkninger på mennesket, som den anlægger. Der er pudsig enkeltheder og af og til en ganske køn kombination af humor og melankoli i Pollets film, og man bliver nysgerrig efter at se, hvad Pollet har lavet i de mellemliggende 20 år mellem de to film. (L'Acrobate – Frankrig 1976).

I.M.

Paul Mazursky i »Sikken et kup«

SAMME TID NÆSTE ÅR

Instruktør: ROBERT MULLIGAN

Tilfældigt mødes to på en kro. De falder i snak, de elsker, og de aftaler at mødes næste år, samme tid og samme sted. Hun spilles af Ellen Burstyn, han af Alan Alda, to sympatiske og dygtige skuespillere, der begge gør, hvad de kan for at skabe liv og rigtige mennesker, hvor det til grund liggende Broadway-skuespil opererer med nemme konstruktioner, glatte følelser og den form for menneskelighed, der er omtrent så ægte som doktor Frankensteins misbrugte skabning. I Robert Mulligans instruktion understreges det kunstige i situationerne – og dog lykkes det af og til for Alda og Burstyn at overvinde nogle af de forhindringer, som Bernard Slade (manus- og skuespilforfatteren) har strøet ud med rund hånd og ringe talent. Mulligans instruktion er anonym, og spørgsmålet trænger sig på: Skal instruktørens tidlige succeser egentlig ikke tilskrives det nære samarbejde med Alan J. Pakula? (Same Time, Next Year – USA 1978). P.C.

med den raffinerede thriller »Pretty Poison«, hvor Tuesday Weld lokkede Anthony Perkins til endnu mere psykopatiske forbrydelser end han selv havde tænkt sig. Efter en lang pause, hvor han har arbejdet for TV (bl.a. på »Kojak«, »Quincy« og »McCloud«), vender Black nu tilbage til biograffilmen med en pæn, lovlig tyndbenet kupfilm. Donald Sutherland er, som altid, underholdende, men Paul Mazursky – som hans bekymrede EDB-kyndige kup-partner – er ikke rigtig overbevisende som skuespiller. Brooke Adams (fra »Days of Heaven«) er pigen, som skal skabe forviklinger i den ikke videre opfindsomme intrige. (A Man, Woman and Bank/A Very Big Withdrawal – USA 1979).

P.S.

SIMONE DE BEAUVOIR

Instruktører: JOSE DAYAN & MALKA RIBOWSKA

Det er en næsten ukritisk loyal og beundrende portrætfilm, Dayan og Ribowska har la-